
De Vonder

15^e JAARGANG NR.2 - JUNI 2009

Heemkundekring Asten Someren

Heemkundekring De Vonder stelt zich tot doel: Mensen die belangstelling hebben voor de eigen woonomgeving met elkaar in contact te brengen. Deze doelstelling resulteert onder andere in de volgende activiteiten:

Lezingen en excursies

Heemkundige bibliotheek

Werk en studiegroepen

Verzamelen van heemkundige foto's, documenten e.d.

Archeologisch en historisch onderzoek over Asten en Someren.

Uitgave van het blad "De Vonder"

Behoud van cultuur en monumenten.

"De Vonder" is het periodiek van de Heemkundekring Asten-Someren. Het is een blad van en voor de leden van "De Vonder".

De redactie stelt een actieve bijdrage van leden, maar ook van niet-leden, dan ook zeer op prijs.

Wij zijn te bereiken via ons e-mailadres:

hkkdevonder@xs4all.nl

Bovendien is onze website te bezoeken:

www.heemkundekringdevonder.nl

BESTUUR HEEMKUNDE:

Voorzitter	Jan Brens	jbrens@iae.nl
Secretariaat	Els Hellings	e.hellings4@chello.nl
Penningmeester	Jacques van Ooijen	Tel. 49 36 01
Leden:	Marijke Hollestelle	Tel. 69 53 18
	Jac. Knapen P.R.	Tel. 69 19 05
	Henk Meewis	Tel. 47 09 96
	Adrie Mennen	Tel. 0492-331925
	Cees Verhagen	Tel. 49 30 36

heemkundekring

DE
VONDER
asten-someren

JUNI 2009
15^e JAARGANG NR. 2

Redactie:

Ad Verrijt, Hemelberg 59, 5721 CP, Asten.
Piet Aarts, Anneke Blankennagel, Willem van den Bosch,
Jac Jöris, Ricus van Neerven en Gerard ten Thije

Penningmeester:

Jacques van Ooijen,
Pasakker 105, 5710 HT, Someren.tel. 493601.
Rek.nr. 14.80.77.897.

Gezinsabonnementen: HKK “De Vonder” € 24,00 per jaar.
Opgeven bij het secretariaat of het Heemhuis,
Molenstraat 10 te 5711 EW Someren

ISSN 1387-2079

INHOUD

Bisdom Luik: Asten, Ommel en Lierop	pag. 3
Te voet dur Aasten	pag. 6
Verhaal op rijm van Wim Berkers	pag. 9
DVD's Asten en Someren	pag. 13
Ophaalbruggen worden opgehaald	pag. 14
Zoektocht naar een naam	pag. 27
Oud Goud	pag. 30

Villa Bluijssen Asten, 1906

BISDOM LUIK : ASTEN, OMMEL EN LIEROP

Vervolg

Matricularia (kosterijen) van Asten en Lierop

In 1418 was Wim van Herzel pastoor in de kerken van Asten en Lierop. Dan krijgt Goeswin van Someren de rechten van die kosterij (wat dat ook moge wezen). Hij neemt dat over van Goeswin van Kempen.

Goeswin van Zomeren, priester, was kanunnik in de Sint Jan van Den Bosch.

En een zekere Godefridus van de Kerkhof en Lippertus van Eijck in Helmond hebben er iets mee te maken

Aan de procurator (plaatsvervanger) Robert van Goch wordt 2 gulden betaald.

1418 Voor de toelating van Goeswinus van Zoemeren bij de kosterij van Asten en Liedorp en voor de opbrengsten van de aartsdiaken 2 Hollandse guldens. Hij heeft ze prompt betaald op 10 sept.

1418-1436 Pastoor Goeswinus van Zoemeren

1418 voor zijn afwezigheid en het verlof om de ongehuwde geestelijke Rudolphus van Helmont als vervanger aan te stellen 8 grossi (halve stuivers)

1419-1421 omdat hij een familielid is van de hertog van Brabant, daarom hoeft hij op verzoek van diezelfde hertog niet te betalen

1427 voor zijn afwezigheid en voor het verlof om de geestelijken Amelius van Hersel, een geschikte vervanger, en de gehuwde Wilhelmus van Nederven aan te stellen 8 grossi

1436 studeert hij te Leuven, voor het verlof voor een geschikte vervanger 4 grossi

1441-1445 Pastoor Godefridus Faber voor zijn afwezigheid en voor het verlof voor een vervanger

- 1441-1443 Henricus van Omel, een geschikte geestelijke, 8 grossi
- 1445 Johannes Kyevit, een geschikte vervanger, 8 grossi
- 1459-1479 Pastoor Ywanus van Heze, alias van Hersel
(in 1479 kosterijpriester van de kerken van Asten en Lyedrop, verblijf houdend in de parochie van Asten)
- 1469 Voor de aanwezigheid van Ywan van Hersel, kosterijpriester van Asten, bij alle heilige plechtigheden van zijn beneficie, is hij verschuldigd aan zijn relatie Johannes van Helmont 2 Rijnguldens, vóór het feest van Johannes de Doper. Datum 18 juni.
- 1459-1464 Voor het verlof om zijn kapelaan Arnoldus Nouden (Nouwen) als vervanger aan te stellen 4 grossi
- 1470-1478 Voor het verlof om de gehuwde geestelijke Arnoldus Nouwen als vervanger aan te stellen heeft hij 4 grossi betaald, opdat die, als dat geen belemmering is, voor de kosterijkerk of bijkerk van Lyedrop in dit jaar – vanaf het feest van de geboorte van Johannes de Doper tot aan hetzelfde feest – bij de heilige plechtigheden kon en kan waarnemen.
- 1474-1475 Voor het verlof om zijn kapelaan Henricus Swysen in Liedrop aan te stellen 4 grossi
- 1479 Voor het verlof om de geestelijke Arnoldus Nouwen aan te stellen, opdat die vanaf het afgelopen feest van de geboorte van Johannes de Doper tot aan hetzelfde feest volgend jaar voor de kosterijkerk van Lyedrop bij de heilige plechtigheden kon en kan waarnemen. Hij heeft zelf 4 grossi betaald door bemiddeling van Ywanus van Heze. Datum 27 augustus.
- 1502 Kosterij in Asten, voor het altaar van het H. Kruis en de H. Brigida samen. Pastoor Karolus Putcheijs studeert in Leuven theologie, hoeft daarom niets te betalen.
- 1519 Kosterij in Asten, pastoor Ghiselbertus van Allo (=Otto ?) betaalt voor zijn afwezigheid 6 grossi

- 1523 Pastoor Gisbertus van Otto betaalt voor zijn afwezigheid en het verlof om een vervanger aan te stellen 8 grossi
- 1530-1537 Pastoor Westen (Witten, Swesten) studeert in Leuven rechten, daarom hoeft hij niets te betalen; voor het verlof om een vervanger aan te stellen (betaalt hij) 4 grossi
- 1550-1553 Pastoor Jacobus Snavels betaalt 6 grossi
- 1550 Voor zijn afwezigheid en het verlof om een geschikte vervanger aan te stellen (betaalt hij) 8 grossi
- 1551 Voor zijn afwezigheid en het verlof om een gekwalificeerde vervanger aan te stellen (betaalt hij) 8 grossi
- 1556 Pastoor Jacobus Snavels is afwezig, hij wordt in Asten vervangen door Theodericus Andreas, een gehuwd geestelijke en in Lyerop door Johannes Berckven.
- 1562-1566 Pastoor Jacobus Snavels, die zijn Antwerps privilege liet zien, daarom hoefde hij niets te betalen

Altaar van de heilige apostelen Petrus en Paulus

- 1562 Pastoor Johannes Andreas betaalt voor zijn afwezigheid zes grossi

Tot zover het overzicht uit de periode 1400-1566. Met dank aan dhr. P. Schellens (pr.) en dhr. P. Kanters voor de medewerking bij de vertaling van dit document.

(De aantekeningen van Dhr. P.Schellens zijn cursief gedrukt, de nieuwe aanvullingen van Dhr. P. Kanters zijn romein gedrukt)

TE VOET DUR AASTEN

Verteld door **Piet Feijen**.

In de jaren 80 van de vorige eeuw wandelden leden van de Bond voor Ouderen onder leiding van hun voorzitter Piet Feijen, door Asten. Zij maakten een overzicht van Asten van ongeveer 1920 tot 1985. Velen van u zullen zich de mensen hun beroepen en hun eigenaardigheden nog wel herinneren. Ook de behuizingen en straten van die tijd. Al is het nog niet zo lang geleden er ligt hier misschien een taak tot navolging zodat ook het nageslacht aansluiting kan vinden met het huidige Asten. Van wat verloren ging en er bij kwam.

“Te voet dur Aasten”

We gaon samen ne voettocht dur Aasten maken, mèt dan zo’n 60-70 jaor gelejen. We hopen hiermi veul prettige herinneringen op te halen en mocht het hier of daor, historisch geziej, nie krek kloppen, vergeef het ons. We hebben nou eenmaal gin aander archief dan ons geheugen. Mèt we doen ons best. Hoeveul afleveringen het gaon worden, durven we niet te vurspellen, mèt “te voet dur ons schôn durp” nimt nogal wa tijd in beslag. Er waren immers vruuger alleen mer zandpaaikes en karresporen en wie fiets-te er toen? Trouwens, we moesten onderwege toch ôk nog al us buurte, tijd waar toen nie zo belangrijk. Dus te voet, knik en drinkeskruik meenemen.

Naor goei gebruik gaon we vur het welslagen van dizze tocht urst een bezoek brengen an ons parochiekerk H.Maria Presentatie, welke kerk inmiddels op de lijst van monumentenzorg is geplatst. Ze wôrde gebouwd in 1896-1898, bouwpastoor W. Smits, den annemer C. Mestrum uit Venlo en de bouwkosten bedroegen f.110.657,- terwijl de subsidie van de geminte f.65.000,- waar. We doen zachtjes de grote eikenhouten deuren open en staon in het portaal. Het koordeurke is gesloten, daor mochten we trouwens toch nie dur.

RK Kerk Asten tot 1898. Links ervan het dak van "pand Anneke de Bruijn" en daaronder de blauwververij van Verspeek, op de plaats waar nu de kerk staat. Rechts Batholomeus.

Foto waarschijnlijk gemaakt vanaf de Pastorie.

Dè waar alleen vur begenadigde (geselecteerde) "goei" zangers. Hadden we urst buiten nogal wa getateld en gebuurt, dè waar gauw over toen we lazen: "De Plaats waar gij staat is Heilig" en "Mijn Huis is een Huis des Gebeds". Behoedzaam gaon we dur de grote binnendeuren en via het wijwattervat maken we een kruiske en een kniebuiging. Stil, zelfs nie fluistere, gaon we onze tocht dur de kerk maken. Linksaachter is de doopvont en den rechter achterkant wordt rond Kerstmis gebruikt vur de kerststal. En pas vanaf zes januari compleet mi de Drie Koningen. Op ons teen lopend gaon we dur de middengang weiter, an wirskanten grote zes-persoons eiken banken. An de kussens konde dikwijls ziej, wie dees bank of de helft ervan ha gepacht. Zo'n verpaaching ging bij opbod en den hoogste biejer kôs ten alle tije van zin bank gebruik maken. De veilingmister waar mijnheer Pastoor

zelf. Dat het er, zoas bij iedere verpaachting, nogal eens fel aan toe ging, valt te begrijpen. Midden in de kerk sti de prikstoel, waar onder Saul op zin gevallen perd en mi zinnen dienstknecht. De stoelen en bankjes in de zijgangen worden ôk verpaacht. Vur ons de communiebank mi het prachtige Hoofdaltaar en zowel links as rechts een zijaltaar, die veul worden gebruikt dur Aastese missionarissen, as ze hier op vakantie waren. De H. Missen waren dur de week um 6 – 7 en 8 uur en sondus um 6 – 8 en 10 ure. 's-Middus waar dur um half 3 Lof mi Rozenhoedje en um de veertien dagen meteen nao het Lof H. Congregatie vur alleen het vrouwvolk en ôk um de virtien dagen H. Familie vur alleen het mansvolk. Het Hoofdaltaar en de communiebank waren een geschenk van de familie Bluijssens. Ja, ja die van onze bisschop. In het middenschip vier biechtstoelen mi deuren en daorvur heel klein bankjes vur de keinder, links de meiskus en rechts de jongens. De meiskus worden bewaakt dur een zuster en de jongens dur ne mister. En die wisten oew op school wel te veinen as ge oeweigen oneerbiedig gedragen had: Vur de groten waar dur ok “bewaking”: twee klein verhoogde bankjes achter in de kerk worden bezet dur politie in uniform en dur de kerk liep mi staf, lange jas en sjerp de Suisse. De lering (katechismus) worde ok in de kerk gegivven dur mijnheer pastoor of dur de kapelaan. As we de veul heiligenbilden – mi en zonder baard – bekeken hebben gaon we wir zachtjes nao achteren um ifkus te rusten in de gratis bankjes van de geminte, in de volksmond “arme bankjes” gehe- ten. Ze zijn wel zonder rugleuning en ok hier wir links vur het vrouwvolk en rechts vur het mansvolk. Het waren nie altijd ar- men, die er gingen zitten. Na geknield te hebben en na het kruiske mi wijwatter gaon we nao buiten en we zijn blij, dè we wir mug- gen praoten en we besluiten meteen waor we 't irst hin zallen gao: nao den driehoek.

Terwijl Deken Moussault ons vanaf de pastorie nao kiekt, steken we vanaf 't kerkplein de Torenstraat over en gaon op “den Drie- hoek” an. We kieken links efkus nao de winkel in Koloniale Wa- ren en Comestibles van Marie Ebben. Die waar getrouwd mi Jan Eijsbouts, de koperslager. Marie heette feitelijk Klaassen, Mèr

umdè ze ne winkel van de Fa. Ebben uit Helmond hâ, waar en bleef ze vur ons Marie Ebben; zelfs nog toen ze den eerste Edah-winkel in Aasten beheerde. Later hebben we nog wel een Dina van den Edah gehad, mèr daor kommen we nog wel op terug. De zoon van Marie en Jan, hunnen Huub, hâ wir den eerste Sparwinkel in Aasten. Hoe kan 't ôk anders, as ge opgegroeid bent tussen de koloniale waren en comestibles.

Wordt vervolgd.

VERHAAL OP RIJM VAN WIM BERKERS

WIR EFKES KEIND....!!!!

As ge róond den ôrlog in de Pèl bènt gebôrre,
bènt opgegroujd tusse èrpel en kôrre,
en ge hèt oewe weg in 't lèève 'n bietje kanne veine,
dan hède ge 't..., zô zô ik meine,
zô slèècht nog nie gedaô...

Toegegivve, 't hà anders en bitter kanne gaô,
ààw mense hebbe altijd wel wà te zaage,
mèr as we irluk zijn, mugge we nie klaage.

De wirreld verandert..., den tijd vlie,
en ge moet méé...., of ge wult of nie..!

Wie wit..., duu 't èllie ôk wel deugd,
um nog 's wâ róond te keûre dur oew jeugd.

Gif me mèr nen èrrem dan gaôn we 'r an beginne.

Nee, bènt mèr nie bààng, 't schiet oew allemaôl wel wir te binne.

Van de irste drièj jaôr is me nie hil veul bijgeblivve,
mèr over den tijd tussen min vierde en twèlfde heb ik 't volgende vers geschrivve.

Ik ben 'r inne van Tôntje Berkens van den Bràànd,
'n zandwéégske mi wà boerderijkes tigde den bosràànd.

We zaate in 'n klèn heuske en hàn 'n lèpke grond,

waare, zo as zô veul mense, èrrum mèr goe gezond.

Cornelis van Gog 1930

Foto: Chris Warnar

Nie wèjd uit de buurt wônde Koope Piet, Ciske de Kittel, en
Kuuse Jan,
onze vadder verdiende de kôst as uuperman.
Ginge we nâo de kèrrek of bèj Willem van den Heuvel 'n par nèj
klompe koope,
moese we bekant driéj kilomèèter loope.
De kachel màkte we àn mi aaw-pepier en dennekroote,
de miste stuur hàn wel 'n par kepotte sproote.
In 't naôjaôr hong er 'n vet vèrreke àn de leer,
um ons te knippe viet ons moeder, teminste zô vuulde dè, de
bôtste scheer.
Tooverbolle en zuuthààwt kôchte we bèj Lauwke Plèk,
um de twee dàg aate we 'n groote pàn gebraôje spek.
't Lekkerste van 't spek vônne wij 't zwàrtje,
as we overginge op de school krigge we 'n kwartje.
Sôtteres schrobde ge den dölper en grieselde ge de pad,

Fried Speek zwèjmelde op huis àn, die waar wir 's zat. Pisknöllekes schèelde we gewoon mi ons tàànd,
'n bèlleke mâkte we van 'n frutje pepier en 'n par riemelkes binnenbàànd.

Harrie van Bruusel zààt den hillen dag mi 'n stökske in 'n buske te ruure,
den truuk um mi 'n schöpnet veul vis te vangen waar, 't Aôwatter goé muure.

As 't hard vroor stônne de bloeme an den binnekant op de ruite, onze vadder hà 't nogal naûw zitte, die heurde ge nie dik stuite.

Allénig op de kermis kôste ge lààng zuurstokke kope, mi könneginnendag din we ringstèke, reepe en zaklope.

In de Vorreldonkse bossen spulde we Witte Veder en Arendsoog, ik krig altijd ne ròèje boetserd as ik us loog.

Nen dunne pulling worde bijgeveuld mi stro of virre, swèrres liepe we in swèrrese, sondes in sondese klirre.

Van èrpelschelle, spuuling en baggemèl makte we vèrrekesvoejer,

hadde ge leus dan worde oewe kop bestroûwd mi luizepoejer.

De rômkkaar makte twi kirre per dag ne vâaste rônne, vur 't biechte kôsse we kiêze uit 'n par rèjkes zônden.

De zootste keurze waare hòst altijd vur de spruwwe, um de keeves veur te zijn, begòsse we onderweege al te schruuwe.

'n Buulke jòòdevet, krinte, rozijne of viêge,

't viel nie mee um vur téékene en zinge 'n zes te kriege.

Ik ha 't nie zò op de zjimmie, de zweef en de schômmel, mèr 't nôjst wa ik di waar... in mèj te voêt naô Ommel.

In 't vurjaôr krig ons moeder nen bos bleujende kètjes, mi krantepepier en törfgemul drèjde we stiekem sigrètjes.

Vur ons kôjkes, bloedwòrst, zult en ballekenbrèj,

vur de pestoor 'n pond ribkes of 'n stukske kèrremenèj.

Erpel en wortele worde ingekeuld um ze te kanne bewaare, vur de missie moese we zilverpepier spaare.

Min lirre boeketas zòcht ik uit bèj Piet Lô,

as ze me uitschólde vur kikvors worde ik ontzaggeluk kô.

D'r zaate dik hil schôn schelpkes tusse 't kieppegrit,
 'n mis mi drij hirre...., dè waar nen hille zit.
 Vur ne gistelukke mi de cemmunie gingde ge op de knèèje,
 elk vrèj uurke zaat ons moeder te heûke of te brèèje.
 De knijne krigge 'n hèffelke èrdschalle, gras of kleeveer,
 ne lillekerd vur de èrpelbös waar de colorado-keever.
 Juttepirre, spekkurze, èrpruime en kriejke,
 de griep en de kinkhoest moeste ge goe uitziejke.
 Dur 'n wiejl af te dammen vinge me méékirres 'n snuukske,
 toen ik naô de Mulo ging, stôn er zeuve gulde op m'n buukske.
 Den Hèllemunse Buul, 't Pèlbelang en de Sint-Jánsklokken,
 hàn ze gàtter, lidde ge 'n stukske kerton in oew blokke.
 Klirre kôchte ge of màkte op de greuij,
 wa waare we gruts mi 'n dur ons moeder gebrèjde treuij.
 'n Toffel vol vliège en 'n lögske vel op de ròmmme,
 bèj ne vèrrekesboer kôste ge bitter nie op de koffie komme.
 Mi de Artse ginge we mee en dan wel us streupe,
 versleete klirre ginge in den toddezak, mèr zonder kneupe.
 Ne pelissieman nuumde we as keinder “ 'n zwarte krèj”,
 'n erdaldeuske en 'n waspinneke tusse de speeke màkte nen hoop
 lewèj.
 As onze vadder lilluk di han we 'n hòrtje niks te misse,
 tufte ge op de gloeiende kachel heurde ge 't èfkes sisse.
 Den hammer, de nèjptààng, 't brèkèjzer en nen engelse-sluttel ons
 Pietje waar onze èèjge klènne kuttel.
 Mi 'n keumke ranja of 'n babbeltje waare we al blèj,
 belleke-trekke in de buurt...., gewoon uit strikkelderèj.
 Motte en snèrs kwaame saôves af op 't léécht,
 ne plak haver ànmèje didde ge mi pikhaôk en zéécht.
 Boeremoes, flodderbône, keele en 'n bedje slaai,
 pierewiegele ging 't best in of rondum ne koeieflaai.

Wordt vervolgd voor de Anhauwers.

DVD'S ASTEN EN SOMEREN

Zowel van Asten als Someren zijn vijf oorspronkelijke 8 mm films van tekst en geluid voorzien. Totale speelduur van elke dvd is 35 minuten. Kosten € 10, - per stuk.

DVD Asten.

- 1) 1944. De bevrijding in september is gefilmd door Jan Thijssen wonend aan het Koningsplein.
- 2) 1949. Met de 'Reizende Beiaard' van de Koninklijke Eijsbouts naar de jaarbeurs in het Zwitserse Lausanne.
Het zwaar beladen Renault vrachtwagentje werd door chauffeur Jan Franssen behendig over bergen, door dalen en steden gestuurd.
- 3) 1977. Harmonie St. Cecilia trekt op 30 april (Koninginnedag) volledig, met muzikanten, tamboers en majorettes door de straten van Asten.
De majorettegroep treedt voor de eerste keer naar buiten.
- 4) 1989. Op een mooie dag is het feest op het kasteel van Asten.
- 5) 2000. Rustgevende, sfeervolle filmbeelden van de kasteelruïne.

DVD Someren.

- 1) 1964. Boomplantdag op de Donck door schoolkinderen.
Aanwezig zijn onder andere de schoolmeesters Eijsbouts, van Erp, Snoek en juffrouw Hendriks, verder pastoor van den Heuvel en wethouder Smits.
- 2) 1965. Bevrijdingsoptocht. Filmbeelden van het vervaardigen van een V1 en van de optocht door het centrum met diverse wagens en groepen.
- 3) 1966. Feest op het Wilhelminaplein op de huwelijksdag van prinses Beatrix en Claus van Amsberg.
- 4) 1970. Bevrijdingsoptocht. Opbouwen van wagens, vervolgens optocht en volksspelen.

- 5) 1972. Gezin Sak-Hurkmans aan de Akkerweg 2. Moeder Marianna wordt 100 jaar. Feest dus met haar drie inwonende ongetrouwde kinderen.
Na de nodige renovatie wordt het boerderijtje bewoond door de familie Theo Verstappen.

Bestellen kan bij het Heemhuis Molenstraat 10 Someren, op donderdagavond tussen 19.00 – 21.00 uur.

Of per mail (o.v.v. naam en adres, DVD Asten of Someren): hkkdevonder@xs4all.nl

OPHAALBRUGGEN WORDEN OPGEHAALD

Ophaalbrug Sluis 12 wordt opgehaald – 3 februari 2009

Natuurlijk is het een verbetering om ongestoord via een ‘hoge’ brug de Zuid Willemsvaart over te steken. Maar nu langzaam de ophaalbruggen in onze gemeenten Asten en Someren gaan

verdwijnen, is het goed dat we niet alleen mooie plaatjes voor de geschiedenis hebben maar ons ook herinneren hoe het was om deze niet te vermijden hindernissen te moeten bedwingen. Daarom dit globale overzicht van ophaalbruggen en pontveer.

Bij de opening van de Zuid-Willemsvaart, op de verjaardag van Koning Willem I op 24 augustus 1826, waren op het gebied van Lierop, Asten en Someren vijf schutsluizen. Het verval van de sluizen 9 tot en met 13 is ongeveer 2 meter per sluis. De sluizen zijn opeenvolgend genummerd van noord naar zuid en niet in Romeinse cijfers zoals dikwijls op prentbriefkaarten te vinden is. De Zuid Willemsvaart werd gegraven uit economisch belang, een verbetering voor het handelsverkeer. Het gewenningsverkeer van de individuele burger werd daarvoor geofferd; het boerenland in tweeën gesplitst; bestaande wegen hielden plotseling op. Omdat Rijkswaterstaat niet scheutig was met vervangende oversteken door middel van ponten en bruggen, was het plaatselijke verkeer ernstig gedupeerd. Geen wonder dat de burger mopperde op de machtige Rijkswaterstaat, die daar blijkbaar vanaf het begin (1798) nauwelijks aandacht voor had. Rijkswaterstaat, met zijn op militaire leest geschoeide achtergrond, bepaalde immers alles zelf.

Niet bij elke sluis was een brug, het duurde lang voordat er ophaalbruggen kwamen bij de sluizen 12 en 13.

Wel was er de ophaalbrug half twaalf zonder sluis, die in 1825 het nummer 14 kreeg. Zoals alle bruggen, een houten brug.

In oktober 1889 liep een baggervaarttuig op de Halftwaalfse brug, waardoor een lek ontstond en vervolgens in de brugopening is gezonken, tengevolge dat de scheepvaart in zijn geheel is gestremd.

Op 12 juni 1891 zal door het provinciale bestuur te 's-Bosch voor de brug "halftwaalf" een ijzeren onderbouw worden aanbesteed. Raming 8.000 gulden. Vier maanden later laat de Commissaris

des Konings weten, dat wegens uit te voeren vernieuwingen aan de ophaalbrug, genaamd Half twaalf over de Zuid-Willemsvaart, de brug vanaf 19 oktober a.s. tot nader aankondiging voor het verkeer gesloten zal zijn. Dat tijdens deze sluiting het verkeer voor rij- en voertuigen door een veerpont zal worden overgezet en dat voor voetgangers een roeiboort zal worden ingezet. (*Tot goed begrip, de sluizen 12 en 13 hadden toen nog geen brug*). Op aandrang van het gemeentebestuur van Someren kwam er een Pontveer tussen sluis 11 en de brug half twaalf. Dat zou zijn toegezegd, schrijft burgemeester M. van Dremmen in zijn brief van 21 juli 1825 aan Den Wel Edelen Getrenge Heer Goudriaan. Vervolgens werd het kanaal ter plaatse van het pontveer door Adriaan van Gils uitgediept in 12 dagen. Dit op kosten van de gemeente. Hij kreeg hiervoor 90 cent per dag.

In 1826 werd door het rijk het pontveer geplaatst en konden de boeren met paard en kar over het pontveer naar hun gronden aan de overkant.

Aannemer Willem Isbouts bouwde in juni 1826 de pontwachterswoning voor de gemeente Someren voor 600 gulden op voor 60 gulden aangekochte grond. Francis Smits was de eerste pontwachter. In 1827 werd volgens afspraak het pontveer door het rijk aan de gemeente overgedragen, de kosten waren daarna voor de gemeente.

Pontveer in 1963 met pontwachter Overmans

In de raadsvergadering van 17 oktober 1910 is onder andere aan de orde de pontwachterwoning aan de Steegstraat 1. De keuze is of verbouwen en geschikt maken voor bierhuis of verhoging van de jaarwedde met 100 gulden. Vrouw Mennen (pontwachtersvrouw) klaagt over de slechte kostwinning. Wethouder Bennenbroek is van mening, dat de meeste mensen gebruik maken van de kunstweg door het dorp, vandaar dat het minder druk is in de herberg bij Mennen.

Het was wennen. Ophaalbruggen zijn er, zo lijkt het, om op te mopperen. Is er geen brug, dan kan men het water niet over, is de brug opgehaald, ook niet. De smalle ophaalbruggen bezorgden aan het steeds drukker wordende verkeer veel overlast.

De ingezonden artikelen in het blad “De Zuid-Willemsvaart” bekritisieren met enige regelmaat de situatie rondom de sluisen. *De Zuid-Willemsvaart, Someren 5 april 1902.*

“Zoals in uw blad van woensdag jl. werd gemeld, geraakte een braaf oppassende man een zekere M. uit Someren op 2de paasdag door de duisternis misleid aan sluis 11 te water, waarbij hij jammerlijk verdronk. Dit ongeluk blijft te betreuren, maar het verwondert niemand, die slechts enigszins met de toestand van sluis 11 op de hoogte is. Voor de best bekende blijft het hier ’s avonds

gevaarlijk. Van verlichting, zoals op alle sluizen en bruggen van de Zuid Willemsvaart, is geen sprake. De brug heeft een breedte van nog geen vier meter, terwijl de toegangsweg naar de brug een breedte heeft van minstens 12 meter en daarenboven ligt de brug niet midden voor de weg. Ene kleine vergissing is genoeg om van de hoge steile oever naar beneden te storten. En zo gemakkelijk was de toestand hier te veranderen! Door het plaatsen van een omheining over een lengte van ca 10 meter beneden de sluis, was alle gevaar opgeheven. Wij hopen dan ook dat spoedig van Rijkswegen aan de gevaarlijken toestand een einde worde gemaakt, opdat meerdere ongelukken in de toekomst worden voorkomen”.

x.

Ook al zijn de bruggen in de loop der jaren nogal eens vervangen, beter aangepast aan het plaatselijke verkeer, zelfs dan is er overlast.

Vooraf over de tijdsduur, die het vervangen van een brug in beslag nam, ontstond ergernis. Op 5 september 1908 schrijft het blad “De Zuid Willemsvaart”: “Een ware orkaan woedde dinsdagmiddag tussen sluis 10 en 11. Bomen, 13 stuks, werden neergelegd, in hun val de telegraaf vernielende. Op ene plaats liggen drie reusachtige canada’s naast elkaar aan de voet verbonden door zode van ongeveer 100 vierkante meter. Het verkeer is geheel gestremd langs de weg en wanneer de opruiming even langzaam geschiedt als de herstellingswerkzaamheden aan de brug van sluis 11, dan is verkeer niet meer mogelijk voor 1909”.

Sluis 12.

Omdat er geen brug was op sluis 12 maakte men niet zonder gevaar gebruik van de sluisdeuren, zo ook mw. Van Diepen. Het was in oktober 1888 op een donkere zaterdagavond rond 8 uur, dat de 60 jarige weduwe over de sluisdeuren naar haar woning aan de overkant probeerde te komen. Zij waagde deze oversteek omdat zij geen omweg van drie kwartier in de avond wilde maken. Zij viel echter door de duisternis misleid in de Zuid-

Willemsvaart. Gelukkig dat J. van Ruth, die in de buurt was, de val hoorde en onmiddellijk de zoon van de sluiswachter waarschuwde en getweeën de vrouw uit het water haalden. Een grote menigte was onmiddellijk ter plaatse. Voordat de pastoor ter plaatse was, was de vrouw gelukkig hersteld. Evenzogoed moest nog 22 jaren op de brug worden gewacht.

Over de ophaalbrug bij sluis 12 lezen we in het blad De Zuid Willemsvaart op 4 maart 1908 het volgende. “Naar men verneemt is door Z E de Minister van Waterstaat in zoverre gunstig beschikt op het verzoek van vele belanghebbenden, landbouwers en verdere ingezetenen, tot het verkrijgen ener brug over de Zuid Willemsvaart aan sluis12, dat deze tot stand kan worden gebracht mits de gemeente de helft der geraamde kosten helpt dragen. Een collecte daarvoor in de nieuwe parochie (Someren Eind) gedaan, heeft al 700 gulden opgebracht, terwijl eveneens in de kom der gemeente zal worden rond gegaan. Het is te hopen, dat nu spoedig in de dringende behoefte kan worden voorzien”. Uiteindelijk heeft Rijkswaterstaat de ‘ijzeren’ ophaalbrug gegund op 26 juli 1909 voor 4900 gulden aan de firma Landman te Schiedam. Op 9 mei 1910 is deze ophaalbrug in gebruik gesteld.

De ‘Vroede Vadersen’ van Someren bespreken plaatsing van een lantaarn bij deze brug in de raadsvergadering van 21 dec. 1911. “De voorzitter zegt dat hem is gevraagd een lantaarn te plaatsen nabij sluis 12, en vraagt daarvoor het nodige credit aan de Raad. Het lid J.van Eijk zegt dat hem dat ook is gevraagd. Het lid Peeters acht het voor één lantaarn niet de moeite waard.

Wethouder Bennenbroek zou het laten gelijk het is. Het lid van den Boomen zegt dat vroeger herhaaldelijk is getracht op sluis 11 verlichting te krijgen. De voorz. Merkt terloops op, dat daar thans door de firma Lammers voor mooi licht gezorgd is. Het lid van Oorschot meent dat aan sluis 12 méér verlichting nodig is dan bij andere sluizen. Wethouder Bennenbroek zegt dat het altijd een onveilig punt geweest is. Het lid van Eijk zegt dat het altijd een onveilig punt is, en hoogst gevaarlijk. De voorz. Beamt dit en

daarom mag deze toestand niet bestendig blijven. Als hoofd der politie zou hij hier zelfstandig kunnen optreden, maar de raad moet de nodige gelden toestaan. Wethouder Bennenbroek zegt dat de gehele bestaande verlichting niet veel gedaan is.

De voorz. Zegt dat wij toch niet terug kunnen naar de toestand van vroeger. De bestaande verlichting is wel hoogst primitief, maar wij moeten vooruit door geleidelijke uitbreiding. Uiteindelijk is aan de orde voor of tegen de plaatsing van een lantaarn aan sluis 12. Hierbij verklaren zich 2 stemmen vóór en 9 stemmen tegen plaatsing”.

De brug met geschiedenis is dus onlangs, na bijna 99 jaren op 3 februari 2009, definitief opgehaald

Sluis 13. De Helmondse Courant van 9 jan 1895 schrijft met betrekking tot de brug bij sluis 13: “Dagelijks moeten honderden reizigers en voetgangers van Ospel, Nederweert, Someren en ‘De Moost’, hier de Z W vaart passeren. De overgang is alleen mogelijk over de hier liggende sluizen. Rijtuigen zijn dikwijls gedwongen een grote omweg te maken. De behoefte aan een brug wordt hier met de dag groter. We vernemen daarom met genoegen, dat van meest belangstellende zijde pogingen aangewend worden om, ten behoeve van een talrijk belanghebbend publiek, verbetering te brengen. Indien de bevoegde autoriteit zich op de hoogte van deze zaak stelt, dan twijfelen wij er niet aan, of dit alleszins billijk en gerechtvaardigde verzoek zal ingewilligd worden”.

De indringende oproep van de Helmondse Courant in 1895 mocht niet baten, want na veelvuldig verzoek kreeg Sluis 13 pas in september 1932 de gewenste overgang. De vrijkomende brug van Sluis 16 werd voor rekening van de gemeentebesturen van Someren, Asten en Nederweert gekocht, vervoert en geplaatst voor in totaal 3.000 gulden. Na ruim 100 jaar gaf de zuinige Rijkswaterstaat alleen de toestemming.

Voor de brug- en sluiswachters, in het begin een eenmanspost, was het zeker voor die tijd een gewilde vaste baan.

De sollicitanten waren voornamelijk oud onderofficieren en politiemensen, variërend in de leeftijd van 26 tot 55 jaar. De bezoldiging in 1826 was 300 gulden per jaar, met gratis wonen en tuin en een extra toelage van 80 gulden. Een verantwoordelijke baan voor 24 uur per dag met de nodige voorschriften.

Het 's nachts varen en het schutten bij de amper verlichte sluizen, was niet zonder risico. Vele malen werd door chefs gewezen op geconstateerde zorgeloosheid. In het jaar 1842 ging de volgende waarschuwing langs. “Zijdelings ben ik geïnformeerd, dat sommige brugwachters het durven om nachts tot het doorlaten van de zogenaamde Vliegende Schuiten, gemakshalve en om niet uit den bedde te komen, de vergrendeling der bruggen niet sluiten en die zo de ganzen nacht laten openstaan”.

De straffen op dergelijke overtredingen waren niet mals. Zulke brugwachters werden ‘weggejaagd’ en bovendien gerechtelijk vervolgd. Doordat de instructies niet goed werden opgevolgd of door onoplettendheid konden er slachtoffers vallen.

In 1869 was op sluis 10 een man van meer dan zeventig jaren en daarbij doof bij het ophalen van de brug binnen de schoorijzers van het gebint gekomen. Bij het neerdalen van de brug is de man klem geraakt tussen het schoorijzer en de balans en zodanig gewond geraakt dat hij daaraan is overleden. Achteraf bleek dat het om de 76 jarige Johannes Coenen uit Lierop ging.

Niet alleen leed.

Het was echter niet alleen leed, er konden ook grapjes bij de ophaalbrug gemaakt worden. De in 1853 in Bladel geboren gepensioneerde dijkwachter Van Poppel was daar erg bedreven in.

Hij had samen met zijn Hanne een café, dat over de ophaalbrug in de afdaling richting Asten was gelegen. Hijzelf zat op korte afstand uren per dag, van zijn pensioen genietend, vlakbij de sluisdeuren en ophaalbrug. Vanaf zijn gekozen plek op sluis 11 kon

hij het verkeer op de verbindingsweg Asten – Someren alsook het scheepvaartverkeer op de Zuid Willemsvaart zonder inspanning nauwlettend volgen. De geheimzinnige Gerrit van Poppel met een ruwe halflange baard, met pet en o-benen leefde in de tijd van de volksverhalen.

Gerrit van Poppel 1853 – 1936

Tijdens het wachten voor de brug was er voldoende tijd om, zelfs ongewild, in contact te komen met van Poppel. Hij genoot zichtbaar wanneer hij mensen kon beetnemen. Een Belgische frank op de brug spijkeren, welke in het midden nog voorzien was van een gat, was een van zijn bezigheden. Een wachtende fietser

aan de Somerense kant, ontdekte heel duidelijk midden op de openstaande brug de frank, dacht niet wat blijft die daar raar hangen, maar hield hoopvol het muntstuk in de smiezen. Na het neerlaten van de brug en iedereen zijn weg vervolgde, kwam de fietser na wat getreuzel als laatste onopvallend rondkijkend de brug over, bukte, en kwam tot de ontdekking dat het muntstuk vast zat. De niet eerder opgemerkte van Poppel riep dan erg hoorbaar, “jawel, die zit vast!”. De fietser vervolgde met een gezonde kleur zijn weg richting Asten.

Dames, met volgens van Poppel enige verbeelding, moesten het ook altijd ontgelden. Die fietsten, na enige tijd voor de brug te hebben gewacht, met dezelfde verbeelding verder met een grote steen op de bagagedrager. Zijn fratsen waren alom bekend. De novicen van het H. Hart maakten vanuit het patershuis in Asten regelmatig een wandeling. Zij werden steevast door van Poppel te pakken genomen. Want wachten voor de brug, daaraan hadden zelfs toekomstige priesters een hekel. Als hij van verre vanuit Asten een groepje zag aankomen, deed van Poppel alsof de brug open ging. Zichtbaar de hekken sluitend, wenkte hij naar de naderende novicen, die hardlopend met beide handen hun zwarte to-

gen omhoog houdend, hijgend en dankbaar nog net op tijd de half gesloten hekken passeerden. Van Poppel opende vervolgens demonstratief weer de hekken, terwijl hij met ingehouden plezier quasi-verbaasd mompelde “och, er komt geen schip!”. De verbijstering op de gezichten van de priesterstudenten bewees dat zijn plan wederom was gelukt.

De mondelinge overlevering heeft er met deze en geheimzinnige ‘koninklijke’ verhalen voor gezorgd dat de in 1936 overleden Van Poppel is blijven voortleven.

Ophaalbruggen.

Tijdens de tweede wereldoorlog zijn veel bruggen opgeblazen. De brug bij sluis 11 zelfs twee keer. In 1940 door het Nederlandse Korps Politietroepen en in 1944 door de Duitse bezetter. Britse geniesoldaten hebben in september 1944 tijdens de opmars, bestookt door Duits mortier- en mitrailleurvuur, noodbruggen geslagen. Op 22 sept 1944 reden de eerste tanks bij sluis 11 de noodbrug over, richting Asten. In het begin van 1945 werd op sluis 11 de noodbrug tijdelijk vervangen door een zogenoemde ‘Spandau Bridge’.

De schuin oplopende opritten van deze horizontaal te openen brug was een extra handicap voor het verkeer. Sluis 11 stond toch al bekend als een verkeerstechnisch obstakel. De helling vanaf de Aa-brug was met paard en wagen een moeilijk te nemen hinderenis. Zeker met de als nood geplaatste baileybrug, met korte oplopende hellingen. Naast het oponthoud bij de openstaande brug, was deze brug voor turfboeren een gewaagde onderneming. Oudbewoners herinneren zich hoe de paarden in alle rust werden voorbereid.

Nabij de Aa-brug op een paar honderd meter afstand onder aan de helling, werd soms bij het paard een jutezak over het hoofd getrokken, zodat het maar niet zou zien voor wat een karwei het stond. De bij regenweer gladde kinderkopjes maakten het er niet makkelijker op. Als alles zo optimaal mogelijk was voorbereid galoppeerde het paard met kar of wagen vol turf richting brug.

Soms kwam er hulp van paardenkenner Hendrik Gehem, getrouwd met Anna de dochter van Gerrit van Poppel die jaren-lang met zijn paard schepen had getrokken, de paarden extra energie door een brandend bosje stro aan de achterkant of zelfs onder de staart van het paard te houden. Het paard galoppeerde dan als door een bij gestoken de brug over.

Spandau Bridge Sluis 11 Someren, van begin 1945 tot juni 1946.

Desondanks gebeurde het helaas dat op de extra schuine helling van de baileybrug het niet haalbaar bleek en het bezwete paard op bebloede knieën met wagen en al terug schoof, met alle gevolgen van dien. Soms tegen de veranda van café Lammers. Al met al erg triest en daarom hielpen de jongeren mee duwen waarbij zij hartgrondig hoopten dat het paard het zou halen, steeds weer opnieuw.

Eenmaal op de brug moest direct daarna de voorrangsweg Helmond-Weert worden overgestoken.

Een gevaarlijk kruispunt waar veel ongelukken gebeurden. Door de vele ongelukken, ca 100 per jaar, werd deze kruising ook wel dodenkruispunt genoemd. Ondanks de talrijke waarschuwingborden gebeurde het steeds weer opnieuw. Angstig overdag maar ook 's avonds wanneer de bewoners in bed de banden hoorden piepen en ingespannen wachtten op de knal die er meestal op volgde. Riek Hilverda (1923-1983) rende dan met haar verband-

kist naar het kruispunt. Riek die thuis in de zaak haar werk deed heeft vele slachtoffers verbonden. Op zeker moment kreeg Riek met haar hulppost een gouden speld van het Rode Kruis bij gelegenheid van haar 500ste hulpverlening.

Wachten, richting Someren, voor de ophaalbrug van sluis 11. Vooraan links café Gehem-van Poppel, rechts café Lammers.

Naarmate het verkeer toenam ontstonden er problemen met al te haastige chauffeurs. Want niet alleen de schippers waren haastige donders ook sommige burgers op vier wielen konden er wat van. Het gebeurde regelmatig dat twee eigenwijze chauffeurs met hun auto, midden op de brug, tegenover elkaar stonden. Beiden hadden voorrang, vonden ze. De eerdere haast werd omgezet in volharding. Dat werd nog versterkt naarmate anderen vonden dat zij maar weinig verstand hadden.

Met twee auto's op de ophaalbrug viel er niets op te halen, zodat schippers zich ook als verkeersdeskundigen gingen gedragen. Het brugpersoneel door ervaring wijzer, bleef daar ogenschijnlijk rustig onder en wachtte af.

“Waarom doe jij niks?”, werd verontwaardigd aan sluisknecht Driek van de Kerkhof gevraagd. “Umdè ik zulke auto's niet kan

versjouwen, ik heb vandaag nog gin spek gehad!” antwoordde Driek onnozel en ijzig kalm.

Aan domme vragen had Driek een gruwelijke hekel. Zijn collega Jan Bakermans, liep wat zenuwachtig heen en weer en mompelde verdomme, verdomme, alsof het een schietgebedje was. Was de rel compleet, dan bood de politie uitkomst. Discussie gesloten, de brug vrij, de brug omhoog. De schippers konden verder, daarna pas de lange rij wachtende auto's. Het zoveelste spannende verzetje voor de jeugd.

De ophaalbrug tussen Someren en Asten bij Sluis11 is in 1975 vervangen door een brede vaste hoge brug. Sluis 10 'kreeg' de smalle voor hen bredere ophaalbrug. En die zal dus binnen korte tijd ook definitief worden opgehaald. Menigeen die ook voor deze ophaalbrug 'geduldig' heeft moeten wachten en degenen die midden op de brug vonden dat de ander maar terug moest, zullen de 'hoge' brug als ideaal gaan ervaren. Hoe dan ook, een zegen voor het weg- en waterverkeer.

Wim Deenen – februari 2009

ZOEKTOCHT NAAR EEN NAAM

Het zoeken naar een passende naam, of het nu om een pasgeboren baby, een straat of een gebouw gaat, is een opgave waarbij je niet over één nacht ijs gaat. Vandaar dat we voor de naamgeving van het nieuwe gebouw tussen de Somerense pastorie en Hoogaarde enkele mensen gevraagd hebben hier historie bewust over na te denken. Cees Verhagen, Frans Martens en Egbert Wijnen hebben dat gedaan en we willen ze daar graag voor bedanken.

Hierbij de bevindingen van de zoektocht naar een mooie/ historische naam voor het pand tussen de Lambertuskerk en Hoogaarde. Gronden waar het Wit Gele Kruis gebouw en het café Lambiek hebben gestaan. Er waren enkele mogelijkheden.

De Nachtegaal of Nagtegael.

Op zich is “de Nachtegaal” een mooie naam. Het is toch een mooie verwijzing naar een gelegenheid die vele Somerenaren

hebben gekend. Veel verenigingen en mensen hebben dit café als hun thuis gehad zoals, *de jas en kaartclub 'De Gezelligheid', paarden rijvereniging, het mannenkoor de Nachtegaal, een biljartclub, de wielerclub de Zwaluw en de KPJ*. Vele koffietafels na begrafenisdiensten werden hier gehouden. Ook vele vergaderingen zijn gehouden en menig pilsje werd hier gedronken.

De ouderen zullen zich nog wel het café en winkeltje van Betje Snoep (van de Kerkhof-Michiels) herinneren. Peter van de Kerkhof getrouwd met Elizabeth Michiels liet het pand in 1934 vergroten en verbouwde het pand. Betje Michiels trouwde voor de tweede keer met Johannes Ketelaars (klompenmaker) geboren in Schijndel. Een andere dochter Nel, trouwde met Frans van Bussel die het café in 1957 overnam en de naam De Nachtegaal gaf. Het winkeltje werd toen overgenomen door een zus van Nel, Jo die met Wim van Bragt getrouwd was. Het café kent een lange historie. Al in 1904 was het een café en waarschijnlijk was het café nog ouder. Er was in de achttiende eeuw ook een huis in Someren dat "de Nagtegael" heette, dat lag toen achter de Donck. Nu er ook nog een oud huis in Someren bestaan heeft dat De Nachtegaal genoemd werd is dat mooi mee genomen.

De Nachtegaal of De Nagtegael is een mooie naam en is cultuurhistorisch correct en is derhalve favoriet.

Na enkele bezoeken aan het archief kwamen we nog meer te weten over dit pand. In het notarieel archief in Eindhoven vond ik (met dank aan Egbert Wijnen) de erfdeling van de familie Van Weert. *Op 6 september 1822 erft Cornelis van Weert het vierde lot: ...een huis met aanglag geleege te Someren aan de Postel groot Een Lopense en twintig roeden belend met beide zijden aan het erf van Antonie van Bussel geschat op eene Somme van vier honderd guldens, Item een perceel Land groot vier en veertig roeden gelegen als voors(chreven) genaamt **den Dilleman**(deze naam is al ge-*

bruikt) *belend met een zijde aan het erf van Antonie van Bussel en het andere Adriaan Hurkmans geschat op eene somme van tachtig guldens. Verder krijgt hij een stuk land:... groot Een Lopense en vijf en twintig roeden gelegen als voors(chreven) aan de **Pastoorshof** belend met bijde zijden aan het erf van de kinderen Jan Cuijpers geschat op eene somme van Een hondert vijf en twintig guldens*

Pastoorshof

Uit de erfdeling kan het toponiem Den Dilleman niet meer gebruikt worden omdat deze al in gebruik is. Maar het andere toponiem dat in de erfdeling genoemd word, de **Pastoorshof** zou histories zeer correct zijn.

Of de nieuwe bewoners daar blij mee zijn weet ik niet

De Wijffliet

Wordt er een naam voor een straat of een gebouw gezocht dan zou er ook eens gedacht kunnen worden aan de in 1652 overleden jonker Jan Wijffliet. De secretaris schreef in 1660 dat het planten van eikenbossen door de jonker een weldaad voor de bewoners en het dorp Someren was. In zijn testament herdacht hij de gemeente door diverse inkomsten uit zijn goederen voor tien jaar ter beschikking van Someren te stellen voor aflossing van schulden, hij schold ook alle schulden die de particuliere ingezetenen van Someren hadden kwijt. Ook pastorale zaken lagen hem na aan het hart. Zijn kasteel den Edelenburg werd ter beschikking gesteld aan pastoor Gerard Verdonck zolang hij de pastorale zorg over Someren had. De jonker heeft nog net meegemaakt dat de oude kerk van Someren aan de protestanten ter beschikking kwam. Een vernoeming naar hem van een gebouw dat ligt tussen het oude kerkenhuis dat aan de Postel lag en de huidige Lambertuskerk zou dus op zijn plaats zijn, of moeten we deze naam bewaren voor later.

Maar omdat de woonplek van de jonker, de Edelenburg, ver van onze plek ligt kan deze naam (misschien later) beter gebruikt worden in die omgeving.

De Waertman, de Weirt of Waerthuis.

De naam Van Weert verwijst naar de oudst bekende bezitters van het huisje en gronden. Cornelis (Corneille) Antonius van Weert geboren in Someren 25-06-1744 getrouwd met Anna Maria Andries van der Sanden. Corneille sterft op 2 september 1813 in Someren. De naam Van Weert zou aangepast of verbasterd kunnen worden tot bijvoorbeeld **Waertman** of de **Waert**. De veldnaam Weert is niet mogelijk omdat dit zou suggereren dat het een laaggelegen stuk grond en omzoomt door water(sloten), maar de **Weirdt** (waard of herberg), **Weirt** (beschermer) of **Waertman** (voornaam persoon), **Waertshuis** (logement of herberg) zou natuurlijk wel kunnen.

De naam is leuk maar het blijft gekuntseld.

Commeere of Kommerbloem.

Ook met de oude straatnaam Commerstraat valt wat te doen. De gronden lagen ook aan de oude Commerstraat. Wat te denken van **Kommerbloem**. Kommer (leed, schuld) is wat minder van toepassing, maar iets anders geschreven, **Commeere** (afgeleid van het Latijn Commater = doopmoeder), betekent babbelaarster, peetmoeder of goede kennis.

Ook hier geldt dat de naam leuk is maar het blijft gekunsteld.

OUD GOUD

In het vorige artikel “oud goud” vermeldden we de aanbesteding, in 1882, van het Post-Telegraafkantoor te Asten.

Wim Deenen stuurde ons de volgende artikeltjes.

08-09-1888 Het nieuws van de week – Helmondsche Courant Someren 5 sept. Telegraaf en telefoon, pneumatische toestellen en posttreinen zijn hedendaags de snelle overbrengrster en overbrengrers van berichten en nieuwstijdingen; soms ook vervullen postduiven dien dienst. Dit laatste vermocht evenwel verleden vrijdag 31 augustus het gezelschap uit Helmond, dat hier in het logement de Wit-Coppens omstreeks 2 ure met een achttal postduiven arriveerde, niet ondervinden. In vrijheid gelaten, wisten de dieren niet waarheen te vliegen. Zij wilden geen afscheid van het reisgezelschap nemen. Zelfs de flitsende zweep in de hand des koetsiers konden de losgelaten duiven, die op koets en dak eene zitplaats kozen, niet aansporen zich stadswaarts te spoeden. Enkele zijn misschien in haar hok terecht gekomen. Verscheidenen zitten heden nog op het platte dak van de hooge woning (*gebouwd 1806*) van den heer notaris, waar zij ook des nachts kamperen. Blijkbaar behooren zij er niet tehuis. De welvoorzienne boekweitvelden voorzien haar van voedsel. Ik vrees echter dat de gevederde desserteurs spoedig eene graad minder in de armée zullen krijgen en van postduiven tot potduiven zullen gedegradeerd worden. Mogen zij dat lot niet ondergaan. Liever gun ik haar een warm hoekje in haare eigene duiventil, waaruit de onnoozele stumpers niet moesten weggevoerd zijn. Den oplaters wensch ik bij eene volgende gelegenheid, met beter afgerichte duiven van zessen klaar, meer succes toe.

26-11-1892

Someren 24 nov. In de Raadsvergadering van heden werd met 8 tegen 2 stemmen (1 lid was wegens ziekte afwezig) besloten een telefoon aan te leggen, in verbinding met de telegraaf te Asten. Tevens werd in het gemeentehuis een kamertje aangewezen waarin het toestel geplaatst zal worden en werd de heer Verhoijzen als telephonist benoemd. Spoedig dus zal onze gemeente in het telegraaf- en telefoonnet opgenomen zijn en als zodanig met de geheele wereld in verbinding staan. Wij juichen het besluit van den Raad ten zeerste toe.

VRIENDEN VAN HEEMKUNDEKRING DE VONDER

Acfis Business Centrum, Ter Hofstadlaan 75, Someren
Acker A.B.J. Hr. en Mevr. , Hombroeckstraat 1, Asten
Berkers G., Zonneweg 1, Someren
Bos ETB, Directie, Trasweg 5, Someren-Eind
Cortooms Verberne Bouw-Timmerbedrijf, Molenakkers 5, Asten
Driessen Bouwbedrijf, Postbus 90, 5720 AB Asten
Frank van Stekelenburg Assurantiën, Hofstraat 25, Asten
Fysiotherapie Campanula, Floralaan 22, Asten
Gianotten Adviesburo, Witvrouwenbergweg 8h, Someren.
Wil Hoebergen, Belastingadviesgroep Asten, Julianastraat 2, Asten
Isobouw Systems BV, Kanaalstraat 107, Someren.
Notaris Kessels, Wilhelminastraat 30-32, Asten
Larco Conserven Someren, Industrielaan 10, Someren..
Leenen Someren Beheer bv, Dr. Einattenlaan 28, 5711AW Someren
Wil en Toos Leenen, Floreffestr.109, 5711 AC Someren
Garage Linden, Ter Hofstadlaan 140, Someren.
Beheermij van der Loo, Markt 10, Asten. (Postbus 13, 5720 AA)
Schildersbedrijf Looymans, Hoornmanstraat 1, 5711 EZ Someren
Makelaar Strijbosch, Hofstraat 24, Asten
Smits Bouwbedrijf b.v., Dorser 2, Someren
Steyns E.B., Winkelstraat 9, Someren
Van Kaam Netwerk, Postbus 111, Someren
Hr en Mevr. Wijnen, Speelheuvelstraat 41, Someren
Hr. en Mevr. de Wit, Speelheuvelplein 4, Someren
Hr. en Mevr. v.d. Zanden, Jan v.d. Diesduncstraat 17, Asten

Dankzij de Vrienden en donaties van het Jan van der Loo Fonds, Rabobank Peelland en ONA heeft de Heemkundekring interessante projecten kunnen uitvoeren.

Vrienden van de Heemkundekring maken onze activiteiten mogelijk.
Hebt u interesse ? Info: bestuur Heemkundekring De Vonder (zie pag.2)

Bent U nog geen lid van onze vereniging? Hartelijk welkom!
Ondergetekende geeft zich op als:

Gezinsabonnement	24,00 euro per jaar
Abonnee op De Vonder excl. verz.	12,50 euro per jaar
Bij verzending per post extra	10,00 euro per jaar

van Heemkundekring De Vonder te Asten/Someren

Bij het lidmaatschap is een abonnement op De Vonder inbegrepen.

Naam en voorletters: ..... Hr./Mevr.

Straat en huisnummer: .....

Postcode en plaatsnaam: .....

E-mailadres: .....

Telefoonnummer: .....

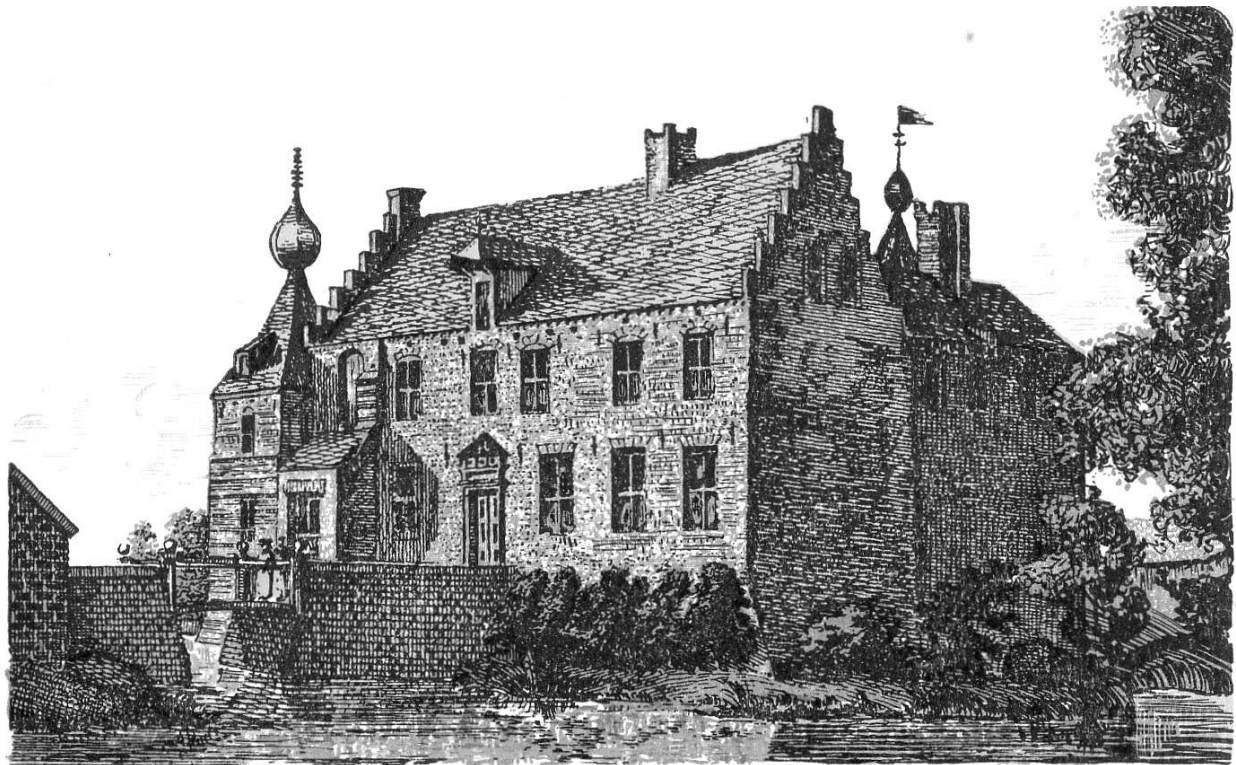
Datum: ..... Handtekening; .....

Speciale belangstelling voor: .....

Gelieve op te sturen naar:

Heemkundekring De Vonder
Molenstraat 10
5711 EW Someren

Na ontvangst krijgt U bericht van ons.

B. d.

t HUIS te ASTEN. 1738

K. S. f.

e-mail: hkkdevonder@xs4all.nl
website: www.heemkundekringdevonder.nl